

NRL jest o mokradłach

O NAS OPINIE NAUKOWCÓW LASY WODY I MOKRADŁA TERENY WIEJSKIE MIASTA SIEĆ PRZYRODNIKÓW

Ważne 6 października 2021 in Opinie naukowców // Komentarz do szóstego raportu Miedzrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu

Prawo o odbudowie zasobów przyrodniczych – jakie wyzwania stawia przed Polską?

Posted w dniu 16 kwietnia 2024

Zanim przejdziemy do szczegółowego omówienia zagadnienia, zauważmy po pierwsze, że realizacja ramowych wskazań zapisanych w Prawie o odbudowie zasobów przyrodniczych (*Nature Restoration Law - NRL*), jest niezbędna dla:

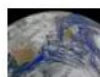
Często czytane

List środowiska naukowego do KE ws. budowy muru na granicy polsko-białoruskiej

List otwarty środowiska naukowego w sprawie redukcji populacji dzików

Naukowcy ostrzegają: wkrótce może być za późno

Dlaczego warto chronić rzeki?

Efekt (braku) kosiarki

ClientEarth

GUIDANCE AND RECOMMENDATIONS FOR AMBITIOUS NATURE RESTORATION PLANS

#RESTORENATURE

Odbudowa ekosystemów rolniczych

Państwo członkowskie wprowadza środki mające na celu **odbudowę gleb organicznych użytkowanych rolniczo stanowiących osuszone torfowiska**. Środki te muszą być stosowane na co najmniej:

- (a) 30 % takich obszarów do 2030 r., z czego co najmniej jedna czwarta zostanie ponownie nawodniona;
- (b) 40 % takich obszarów do 2040 r., z czego co najmniej jedna trzecia zostanie ponownie nawodniona;
- (c) 50 % takich obszarów do 2050 r., z czego co najmniej jedna trzecia zostanie ponownie nawodniona.

Ww. działania mogą być wprowadzone też na obszarach wydobycia torfu. Ponadto ww. działania mogą być wprowadzane na obszarach, które stanowią osuszone torfowiska użytkowane w sposób inny niż użytkowanie rolnicze i wydobycie torfu, przy czym można zaliczyć te obszary jako przyczyniające się maksymalnie w 40 % do osiągnięcia celów, o których mowa w wyżej w punktach a), b) i c).

W Polsce jest około 900 tys. ha osuszonych torfowisk użytkowanych rolniczo.

Powierzchnia osuszonych torfowisk, które powinny zostać ponownie nawodnione w kolejnych latach zgodnie z NRL wynosi odpowiednio: 2030 – 68 tys. ha, 2040 – 120 tys. ha, 2050 – 150 tys. ha.

Około 60 tys. ha z przewidzianej do 2050 roku łącznej powierzchni ponownego uwodnienia może być realizowane na terenach innych niż rolnicze, tj. w Lasach Państwowych.

Minimalny wymóg zakładany przez NRL to ponowne uwodnienie i odtworzenie warunków bagiennych tylko na około 90 tys. ha osuszonych torfowisk użytkowanych rolniczo do roku 2050.

Odbudowa ekosystemów rolniczych

Państwo członkowskie wprowadza środki, których celem jest zapewnienie, **aby wskaźnik liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego osiągnął następujący wzrost** względem wartości tego wskaźnika odnotowanej po 12 miesiącach od wejścia z życie NRL: 5% do 2030 r., 10% do 2040 r. i 15% do 2050 r.

Monitoring liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego w Polsce realizowany jest co roku przez GIOŚ, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, program Monitoring Ptaków Polski. W latach 2000-2023 wykazano umiarkowany spadek wartości wskaźnika liczebności ptaków krajobrazu rolniczego w skali kraju. Tempo spadku wynosiło około 1% na rok. Wyraźnie większe tempo spadku wartości wskaźnika odnotowano poza obszarami Natura 2000 niż w ich obrębie (GIOŚ 2023).

Najważniejsze jest zadbanie o gatunki, wykazujące tendencją spadkową. Są to w większości gatunki szczególnie mocno zależne od intensywności rolnictwa na terenach lęgowych. Wszystkie **ptaki krajobrazu rolniczego zyskałyby na mniejszej intensywności gospodarki rolnej, w tym na zwiększeniu różnorodności krajobrazu rolniczego i odtwarzaniu terenów podmokłych.**

Odbudowa ekosystemów rolniczych

Państwo członkowskie wprowadza środki mające na celu osiągnięcie tendencji wzrostowej w ekosystemach rolniczych co najmniej dwóch z trzech następujących wskaźników:

- (a) wskaźnik motyli łąkowych;
- (b) zasoby węgla organicznego w glebach mineralnych użytków rolnych;
- (c) udział gruntów rolnych o cechach krajobrazu o wysokiej różnorodności.

Udział gruntów rolnych o cechach krajobrazu o wysokiej różnorodności

Wydaje się, że najpilniejsze byłoby wsparcie rolników w tworzeniu **stref buforowych wzdłuż cieków**. Przyczyniłyby się zarówno do urozmaicenia krajobrazu, stworzenia siedlisk dla ptaków i owadów, jak również do poprawy czystości wód powierzchniowych.

Do rozważenia wielkoskalowe tworzenie stref buforowych przez Wody Polskie na wydzielonych pasach gruntu o szerokości 10-15 m wzdłuż całego cieku. Konieczne jest pilne wypracowanie rozwiązań prawnych, administracyjnych i finansowych, żeby

BOX 5 – AGRICULTURAL AND FOREST ECOSYSTEMS INDICATORS

Under the NRL, Member States have the flexibility to choose from a list of indicators related to agricultural and forest ecosystems. Yet in other legal proposals currently being negotiated, certain indicators could become mandatory for Member States, particularly under the Forest Monitoring Law and the Soil Monitoring Law. Consequently, Member States might find it prudent and judicious to begin reporting on all indicators pre-emptively and avoid future administrative burden of having to report on the new indicators when they become mandatory.

Odbudowa ekosystemów morskich

Dobry stan środowiska morskiego jest określany na poziomie regionu lub podregionu morskiego, a całe Morze Bałtyckie jest traktowane jako jeden region morski, działania dotyczące odtwarzania siedlisk morskich w Bałtyku powinny być planowane wspólnie przez wszystkie państwa leżące w zlewni Bałtyku.

Jednym z najważniejszych zadań do wdrożenia celem ochrony siedlisk morskich jest dalsza **poprawa jakości wód rzecznych, w tym ograniczenie zanieczyszczeń substancjami biogennymi ze źródeł rolniczych.**

Odbudowa siedlisk łososia atlantyckiego i troci wędrownej wymaga też m.in. wytyczenia szlaków swobodnej migracji bez sieci.

Przywrócenie naturalnej łączności rzek i naturalnych funkcji związanych z nimi terenów zalewowych

Przywróceniu do 2030 r. w skali Unii Europejskiej co najmniej 25 000 km rzek do stanu rzek o swobodnym przepływie.

„Rzeka swobodnie płynąca” to rzeka zachowująca ciągłość podłużną, ciągłość poprzeczną (łączność z doliną zalewową), ciągłość wertykalną (łączność z wodami gruntowymi i z atmosferą) i naturalną zmienność przepływów w czasie.

Barierami będą zatem nie tylko przegrody poprzeczne (stopnie wodne, jazy, zapory), ale także wszystkie struktury oddzielające rzekę od jej doliny, na którą mogą wylać się wody powodziowe. Barierami będą zarówno wały przeciwpowodziowe, ale też nadmiernie przegłębione koryto. Usuwania tak rozumianych barier nie można zatem sprowadzać tylko do usuwania poprzecznych tam i przegród, a tym bardziej do budowy przepławek, które nie rozwiązują potrzeby zapewnienia równowagi hydrodynamicznej rzek przez ciągły transport rumowiska wleczonego.

Brak jest kompletnej aktualnej bazy nawet samych przegród poprzecznych na polskich rzekach.

Przywrócenie naturalnej łączności rzek i naturalnych funkcji związanych z nimi terenów zalewowych

W aktualnych planach gospodarowania wodami (II aPGW) zaplanowane zostały analizy służące określeniu odpowiednich prac renaturyzacyjnych (RWHM_04.01 pn. Analiza sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieku oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie przeprowadzonej analizy (do 2027 r.)). Zaplanowano je w 475 jednolitych częściach wód rzecznych. Razem z pozostałymi działaniami renaturyzacyjnymi zaplanowanymi w II aPGW (RWHM_04.05 pn. Działania obejmują realizację programu renaturyzacji dla obszaru priorytetowego wyznaczonego w KPRWP (odcinek objęty badaniami pilotażowymi), lub analizę sposobu przeprowadzenia renaturyzacji koryta cieku oraz realizacja działań na podstawie przeprowadzonej analizy (do 2027 r.)) **istnieje realna szansa na przybliżenie w sumie 505 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych do rzek swobodnie płynących.**

Odbudowa ekosystemów lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych

Jak wynika z Państwowego Monitoringu Środowiska:

Największym zagrożeniem dla stanu ochrony siedlisk przyrodniczych w Polsce jest szeroko rozumiana działalność człowieka, zwłaszcza skutkująca stałym obniżeniem poziomu wód gruntowych, wraz z intensyfikacją działania czynników naturalnych, związanych z postępującymi zmianami klimatycznymi.

Najpilniejsze i kluczowe działania dla ochrony cennych siedlisk przyrodniczych powinny obejmować przywracanie uwodnienia mokradeł i renaturyzację rzek.

Odbudowa ekosystemów lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych

Pogrupowanie podobnych funkcjonalnie typów siedlisk przyrodniczych i dążenie do osiągnięcia poprawy stanu siedlisk na określonym procencie powierzchni obszaru całej grupy, a nie poszczególnych typów siedlisk.

Jeżeli w efekcie działań odtworzeniowych nastąpi przekształcenie z jednego typu siedliska w drugi typ siedliska przyrodniczego, nie jest to traktowane jako pogorszenie stanu.

Grupa 1: Mokradła przybrzeżne i śródlądowe (w tym: ujścia rzek 1130, zalewy i jeziora przymorskie 1150, bagienne solnisk nadmorskie 1330, śródlądowe halofilne łąki 1340, wilgotne wrzosowiska 4010, **wszystkie torfowiska** (7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7220, 7230), **bory i lasy bagienne** 91D0)

Grupa 3: **Rzeki, jeziora i siedliska nadrzeczne** (w tym: rzeki (3260, 3270), jeziora (3110, 3130, 3140, 3150, 3160), zarośla wzdłuż potoków górskich (3220, 3230, 3240), **ziołorośla i łąki nadrzeczne** (6430, 6440), **lasy łęgowe** (9160, 91E0, 91F0).

